

ÖĞRETMEN ADAYLARININ KÜLTÜRLERARASI DUYARLILIK İLE MEDYA VE TEKNOLOJİ KULLANIM DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Nazan KAHRAMAN*

INVESTIGATION OF PRE-SERVICE TEACHERS' INTERCULTURAL SENSITIVITY WITH MEDIA AND TECHNOLOGY USAGE LEVELS

Özet

Bu çalışma öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılık ve medya ve teknoloji kullanım düzeylerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini 432 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışmada, Chen ve Starosta (2000) tarafından geliştirilen ve Üstün (2011) tarafından Türkçe'ye uyumlaştırılan Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği ile Kaliforniya Eyalet Üniversitesi araştırmacıları tarafından geliştirilen ve Özgür (2016) tarafından Medya ve Teknoloji Kullanım ve Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılık düzeyleri, cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre farklılaşmaktadır. En önemli bulgu, kültürlerarası duyarlılık ile medya ve teknoloji kullanım düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmamasıdır.

Anahtar sözcükler: Kültürlerarası duyarlılık, Medya ve teknoloji, Öğretmen adayı

Abstract

This study aimed to investigate pre-service teachers' levels of intercultural sensitivity and their use of media and technology. The sample consisted of 432 pre-service teachers enrolled at the Faculty of Education at Amasya University. The Intercultural Sensitivity Scale, developed by Chen and Starosta (2000) and adapted into Turkish by Üstün (2011), and the Media and Technology Usage and Attitudes Scale, developed by researchers at California State University and adapted by Özgür (2016), were used as data collection instruments. The findings indicate that pre-service teachers' levels of intercultural sensitivity differ according to gender and grade level. Notably, the study revealed no significant relationship between intercultural sensitivity and media and technology usage.

Keywords: Intercultural sensitivity, Media and technology, Pre-service teacher

* Doç. Dr., Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, nazkahraman@gmail.com, Orcid: 0000-0003-1001-2243

Makale Geliş Tarihi: 14.10.2025, Makale Kabul Tarihi: 31.10.2025

Giriş

Ekonominin küreselleştiği, dünya nüfusunun ve göçlerin arttığı günümüz dünyasında, bilgi ve iletişim teknolojilerinin sağladığı imkanlar, bireyler için dünyayı erişilebilir bir alana dönüştürmüştür. Dünyanın hiç bilmedikleri coğrafyalarını bu teknolojilerin yardımıyla keşfeden bireyler, başkalarının deneyimlerine tanıklık ederken, farklı kültürleri tanıma ve onlarla etkileşime geçme fırsatına sahip olmaktadır. Bireyin farklı olanla mevcut ve olası ilişki biçimlerini tanımlayan kültürel çeşitlilik, kültürlerarası iletişim ve çokkültürlülük¹ gibi kavramlar eskisinden daha fazla kullanılmaya başlanmıştır. İletişimi basitçe, bireyler arasında duygu ve düşüncelerin karşılıklı paylaşımı olarak tanımlarsak, kültürlerarası iletişimi de farklı kültürlere ait bireyler arasında etkileşim olarak ifade edebiliriz (Kartarı, 2014: 51). Dolayısıyla farklı kültüre sahip bireyler veya gruplar arasında gerçekleşen bilgi, duygu ve düşüncelerin karşılıklı paylaşımı olarak kültürlerarası iletişim, kültürel farkların varlığına vurgu yapar. Kültürlerarası iletişim, aynı ya da farklı topluma mensup bireylerin farklı değer sistemleri, inançlar, normlar, dil, semboller ve davranış kalıpları aracılığıyla birbirlerini anlamaya ve etkileşim kurmaya çalıştıkları bir süreçtir (Mutlu, 2012: 215). Bu iletişim biçimi yalnızca dil farklılıklarını değil, aynı zamanda kültürler arası algı, beden dili, toplumsal roller ve iletişim tarzlarını da kapsar. Örneğin, bir kültürde doğrudan iletişim, dürüstlük olarak algılanırken; başka bir kültürde nezaketsizlik olarak değerlendirilebilir. Bu nedenle kültürlerarası iletişim, önyargıları aşmayı, empati geliştirmeyi ve karşılıklı anlayışı güçlendirmeyi gerektirir (Gudykunst, 2003).

Tüm bu süreci kendi kültürel birikimlerine göre anlamlandıran bireyler için farklı olanı anlama, kültürlerarası iletişim kapasitesiyle ilgilidir. Kültürlerarası iletişim, etkileşimde bulunan bireylerin bilişsel, duygusal ve davranışsal becerilerini kapsayan bir şemsiye kavramdır (Chen ve Starosta, 2000). Kültürlerarası iletişimden söz etmeden önce,

kültür kavramının farklı olan ile iletişim için önemine değinmek gerekir. Bu noktada karşımıza çıkan kavram kültürel duyarlılıktır.

Kültürel duyarlılık, bireylerin farklı kültürel arka planlara sahip insanlarla etkileşimlerinde empati, anlayış ve saygı geliştirmelerini sağlayan önemli bir toplumsal beceridir. Günümüzün hızla dijitalleşen dünyasında medya ve teknoloji kullanımı, bireylerin kültürel duyarlılıklarını şekillendiren ve dönüştüren başlıca etkenlerden biri haline gelmiştir. Dijital medya, sosyal medya platformları ve yeni iletişim teknolojileri, kültürlerarası etkileşimi artırmakta, bireylerin farklı kültürel norm ve değerlerle karşılaşmasını kolaylaştırmaktadır. Ancak bu süreç, aynı zamanda kültürel duyarlılığın gelişimi üzerinde hem olumlu hem de olumsuz etkiler yaratabilmektedir. Bu bağlamda, kültürel duyarlılık ile medya ve teknoloji kullanımı arasındaki ilişkinin incelenmesi, hem günümüz dünyasında bilgi almanın tek kaynağı haline gelen medya ve teknoloji kullanımı ile kültürlerarası iletişim ilişkisi hem de akademik çalışmalar için katkı sağlayacaktır. Ayrıca bu çalışmaların özellikle sosyalleşmek için dijital dünyayı daha rahat kullanan gençler ve üniversite öğrencileri bağlamında yapılması, bu alanda üretilen bilgiyi daha kıymetli kılacaktır.

Bu çalışma bu noktadan hareketle üniversite öğrencilerinin kültürel duyarlılık ve medya ve teknoloji kullanım düzeyleri arasındaki ilişkiyi anlamayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim görmekte olan öğrencilere yönelik bir araştırma gerçekleştirilmiştir.

Kuramsal Çerçeve

Kültürlerarası Duyarlılık

Küreselleşme sürecinde ulusal ve kültürel sınırların bulanıklaşmasıyla birlikte kültürlerarası iletişim bir zorunluluk haline gelmiştir. Yeni medya ve iletişim teknolojilerinin sunduğu fırsatlar, farklı kültürlerden bireylerin daha fazla etkileşim halinde ve aynı zamanda birbirlerinin deneyimlerinden de etkilendik-

¹ Bir ideal veya bir siyasi program olarak, çokkültürlülük, kültürel farklılıklar sorununun bir toplumsal adalet meselesi olarak görüldüğü demokratik toplumlara özgü bir kavrayıştır (Doytcheva, 2016: 25)

leri bir küresel iletişim ortamı oluşturmuştur. Bununla birlikte bu iletişim ortamında dil yetkinliği, empati ve özgüven gibi bireysel ve kalıp yargılar, önyargılar, değerler, normlar ve toplumsal roller gibi kültürel birçok engel belirleyicidir (Kartarı, 2014: 228-238). Bu engellerin aşılması yani bireylerin küresel iletişim ortamında var olabilmeleri ve etkili iletişim kurabilmeleri kültürlerarası iletişim yetkinliğinin kazanılmasıyla mümkündür (Dai ve Chen, 2014).

Kültürlerarası iletişim yetkinliği, kişinin kendisi dışındaki bir kültürle iletişim kurma ve sürdürmesinde zihinsel, duygusal ve davranışsal olarak ne ölçüde uyum ve etki gösterebildiğini belirleyen bir kavramdır (Sürücü vd., 2022: 222). Bu yetkinliğin bilişsel yönünde, bireyin düşünce ve davranışını etkileyen kendine ait bilgi dil yeterliliği ve kültürel kurallarının anlaşılması anlamına gelen kültürlerarası farkındalık; duygusal yönünde, saygı, açık fikirlilik, yargılayıcı olmama, empati, merak ve tutum gibi unsurlarla belirlenen ve bireyin kendisi ve öteki kültürler arasındaki farklılıkları anlamak ve kabullenmek için harekete geçme isteği olarak beliren kültürlerarası duyarlılık ve sosyal beceriler ve iletişim becerileri gibi davranışsal öğelerden oluşan kültürlerarası beceriklilik vardır (Chen ve Starosta, 2000: 4; Martin ve Nakayama, 2015: 17). Dolayısıyla kültürlerarası duyarlılık, bireyin kültürel olarak farklı olanla girdiği etkileşim süreçlerinde olumlu duygulara sahip olması, farklılıkları tanıması, saygı ve özen konusunda kendini motive etmesidir (Kartarı, 2014: 266). Birey için bu süreç etkileşim öncesi, etkileşim esnası ve sonrasını kapsayacak şekilde işler. Birey açısından kendisi ve çevresini içine alan bu süreç, uzun soluklu kompleks bir yapıda ilerler.

Kültürlerarası duyarlılık, bireylerin farklı kültürlerden gelen kişilerle etkileşimlerinde empati geliştirmeleri, önyargılardan uzak durmaları ve farklılıkları zenginlik olarak görebilmeleri açısından önemli bir beceridir. Bennett (1993), kültürlerarası duyarlılığı bireyin kendi kültürel bakış açısının ötesine geçerek farklı kültürel perspektifleri anlamlandırabilme süreci olarak tanımlamaktadır. Chen ve Starosta'ya (1996) göre ise bu duyarlılık, bireylerin hem bilişsel hem de duygusal düzeyde kültürel çeşitliliğe açık olmasını

sağlar. Günümüz dünyasında küreselleşme, göç ve medya etkileşimleri, kültürlerarası ilişkileri yoğunlaştırmış; bu da bireylerin iletişimde daha duyarlı ve kapsayıcı olma ihtiyacını artırmıştır (Hammer, 2009). Bu noktada genel olarak kültürlerarası iletişim yetkinliğinin, özel olarak ise bu yetkinliğin unsurlarından birisi olan kültürlerarası duyarlılığın medya ve iletişim teknolojileri ile ilişkisi oldukça önemlidir.

Literatürde kültürlerarası duyarlılık düzeylerine ilişkin ve özellikle üniversite öğrencileri örnekleminde ve bu çalışmada olduğu gibi Chen ve Starosta (2000) tarafından geliştirilen Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeğinin kullanıldığı pek çok çalışma mevcuttur. Bu çalışmalarda Yıldırım ve Çağlayan'a göre (2000), genel olarak üniversite öğrencilerinin kültürlerarası duyarlılık düzeylerinin yüksektir ve ayrıca cinsiyet, fakülte, bölüm ve sınıfa göre değişiklik göstermektedir. Öğüt ve Olkun'a göre (2018), üniversite öğrencilerinin kültürlerarası duyarlılık düzeyleri, cinsiyet, farklı ülkelerden arkadaşı olma, yabancı medyayı takip etme ve yabancı dil bilme gibi değişkenlere bağlı olarak farklılık göstermektedir. Demir ve Üstün'e göre (2017), öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılık düzeyleri, eğitim aldıkları bölüm, yurtdışı deneyimi ve farklı kültürden arkadaşı olma gibi değişkenlere göre farklılık göstermektedir. Bekiroğlu ve Balcı'ya göre (2014), öğrencilerin kültürlerarası duyarlılık düzeyleri, yabancı medyayı takip etme, sosyal medyada kendi kültürü dışındaki bireylerle iletişim kurma sıklığı, yabancı bir ülkede yaşama isteği ve yabancı dil düzeyine göre farklılaşmaktadır. Öztürk ve Öksüz'e göre (2016), öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılık düzeyleri tercih edilen eylem stiline göre farklılaşmaktadır. Ayten ve Köse'ye göre (2020), sınıf öğretmenlerinin kültürlerarası duyarlılıkları yüksektir. Sezer ve Kahraman'a göre (2017), öğrenim görülen program öğrencilerinin kültürlerarası duyarlılık düzeylerinde anlamlı bir farklılığa neden olmazken; Bölükbaşı'na göre ise (2000), öğrenim görülen program ve ayrıca yabancı ülke deneyimi, yabancı dil düzeyi, yakın yabancı arkadaşı olma değişkenleri açısından anlamlı bir ilişki mevcuttur. Bunun yanı sıra cinsiyet belirleyici bir faktör değildir. Akyıl ve Yıldırım'a göre (2020), üniversite öğrencilerinin kültürlerarası duyarlılık

düzeyleri, ülke dışında bulunma ve bulunmama durumlarına göre farklılık göstermektedir. Bulduk vd, (2017) ise başka kültürle etkileşimi olumlu olarak algılayan Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin kültürlerarası duyarlılık düzeyinin anlamlı bir şekilde farklı olduğunu belirtmektedir. Dolayısıyla farklı kültürlerle iletişim yetkinliğine sahip ve etkileşim deneyimi olan bireylerin kültürlerarası duyarlılık düzeyleri yüksektir.

Medya ve Teknoloji Kullanımı

Günümüzde medya ve teknoloji, bireylerin günlük yaşamlarının vazgeçilmez bir unsuru hâline gelmiştir. Özellikle internetin ve dijital araçların yaygınlaşmasıyla birlikte bilgiye erişim, iletişim, eğlence, eğitim ve iş süreçleri büyük ölçüde dönüşmüştür. Sosyal medya platformları bireylere küresel ölçekte etkileşim olanağı sunarken, akıllı telefonlar ve mobil uygulamalar zaman ve mekân sınırlılıklarını ortadan kaldırmaktadır. Yükseköğretim düzeyinde eğitim alan ve bu eğitim esnasında eleştirel düşünme, problem çözme ve bağımsız öğrenme becerilerini geliştirmeye çalışan üniversite öğrencileri için medya ve teknolojiden nasıl yararlandıkları daha da önemli hale gelmektedir. Akademik araştırmalar, çevrimiçi öğrenme ortamları ve farklı kültürel içeriklere erişim olumlu düzeyde katkı sağlarken; aşırı sosyal medya ve dijital oyun kullanımı, bilgi kirliliği ve dijital bağımlılık önemli bir sorun alanı olarak ortaya çıkmaktadır (Junco, 2012). Ayrıca araştırmalar öğrencilerin pedagojik olarak etkili bir şekilde entegre edilmesi halinde dijital yeterliliklerinin, eğitimdeki başarılarıyla doğrudan ilişkili olduğunu göstermektedir.

Günümüzde üniversite öğrencileri, medya ve teknolojiyi en yoğun kullanan toplumsal gruptan biridir. Medya ve teknoloji, üniversite öğrencilerinin hem akademik hem de sosyal yaşamlarının merkezinde yer almaktadır. Dijital teknolojiler sayesinde öğrenciler, ders materyallerine erişmekte, çevrim içi eğitim platformlarını kullanmakta ve araştırma süreçlerinde bilgiye daha hızlı ulaşabilmektedir (Prensky, 2001). Bunun yanı sıra sosyal medya araçları, öğrencilerin iletişim kurma, sosyalleşme ve gündemi takip etme biçimlerini doğrudan etkilemektedir (Junco, 2012).

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin med-

ya ve teknoloji kullanımı düzeyini belirlemek için kullanılan ölçme aracı ile yapılan (literatürde) sınırlı sayıda çalışma mevcuttur. Bunlardan Kara'ya (2029) göre, görsel sanatlar öğretmen adaylarının medya ve teknolojiye ilişkin tutumları, cinsiyet, yaş ve sınıf düzeyine göre anlamlı şekilde değişmektedir. Aksoy ve Korkmaz'a göre (2022), sınıf öğretmen adayları arasında cinsiyet, teknolojiye karşı olumlu tutum, teknolojisiz kalma veya teknolojik bağımlılık alt boyutlarında belirgin bir farklılık yaratmazken, teknolojiye karşı olumsuz tutum ve görevler arası geçiş tercihleri alt boyutlarında ise erkek öğretmenler lehine yüksektir. Akça'ya göre (2022) ise, öğretmen adaylarının, öz-yönetimli öğrenme becerileri, akıllı telefon kullanma, internette araştırma yapma davranışı ve teknolojiye karşı olumlu tutumları ile ilişkili olarak; medya paylaşımı, video oyun oynama ve genel sosyal ağ kullanımları ilişkili değildir.

Yöntem

Bu araştırma, nicel araştırma desenlerinden ilişkisel tarama modeline göre gerçekleştirilmiştir. Tarama modeli, mevcut durumu olduğu gibi ortaya koymayı amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2012: 77). İlişkisel tarama modeli ise iki ya da daha fazla değişken arasında birlikte değişimin olup olmadığı ve var ise derecesini ortaya koymayı hedeflemektedir (Cohen, Manion ve Morrison, 2000: 28). Araştırmada öğretmen adaylarının cinsiyet, yaş, eğitim alınan bölüm ve sınıf gibi demografik özellikleri ile medya ve teknoloji kullanım düzeyleri ile kültürlerarası duyarlılık düzeyleri arasında bir ilişki olup olmadığı incelenmiştir. (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2017).

Örneklem

Araştırmanın katılımcılarını Amasya Üniversitesi öğrenim görmekte olan 432 öğretmen adayı oluşturmuştur. Katılımcılar tesadüfi örneklem yöntemiyle seçilmiştir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2017). Araştırmanın katılımcılarının 283'ü (%65,5) kadın ve 149'u (%34,5) erkektir. Örneklem olarak erişim sağlanan bu sayılar, araştırmanın yapıldığı zaman diliminde Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin (yaklaşık %34'ü erkek ve %66'sı kadın) cinsiyet dağılımı ile uyumludur (<https://stratejedb>).

amasya.edu.tr/media/10060/2024-yili-performans-programi.pdf) Araştırmanın örnekleme için öğretmen adaylarının seçilmesinin nedeni, öğretim yetkinliği kazanmak üzere üniversite eğitimi alan ve mezuniyet sonrası bu yetkinliği mesleki olarak yürütecek yani bireylerin öğrenmesine destek olacak bireyler olmalarıdır.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada, Chen ve Starosta (2000) tarafından geliştirilen ve Üstün (2011) tarafından Türkçe'ye uyumlaştırılan Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği ile Kaliforniya Eyalet Üniversitesi araştırmacıları tarafından geliştirilen ve Özgür (2016) tarafından Medya ve Teknoloji Kullanım ve Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Toplam 15 boyut ve 60 sorudan oluşan ölçeğin 44 sorudan oluşan ilk 11 boyutu kullanım ve son 16 sorudan oluşan dört boyutu tutuma ilişkindir. Bu çalışmada ölçeğin medya ve teknoloji kullanım boyutu kullanılmıştır. Veri toplama aracında ayrıca cinsiyet, yaş, eğitim alınan bölüm ve sınıfa demografik sorular bulunmaktadır.

Araştırma verileri öğretmen adaylarından yüz yüze toplanmıştır. Araştırmacı, soru formlarını doldurmadan önce katılımcılara araştırmanın amacı ve etik kuralları hakkında bilgi vermiş ve gerekli izinler kendilerinden alınmıştır. Gönüllülük esasına göre yürütülen süreçte katılımcıların veri toplama aracına ilişkin tüm soruları araştırmacı tarafından cevaplanmıştır. Öğretmen adaylarının tamamı araştırmaya gönüllü olarak katılmıştır.

Araştırmanın Hipotezleri

- H1: Demografik değişkenler kültürlerarası duyarlılığı etkilemektedir.
- H1a: Cinsiyet, kültürlerarası duyarlılığı etkilemektedir
- H1b: Yaş, kültürlerarası duyarlılığı etkilemektedir
- H1c: Bölüm, kültürlerarası duyarlılığı etkilemektedir
- H1d: Sınıf, kültürlerarası duyarlılığı etkilemektedir
- H2: Demografik değişkenler medya ve teknoloji kullanımını etkilemektedir.
- H2a: Cinsiyet, medya ve teknoloji kullanı-

mını etkilemektedir

- H2b: Yaş, medya ve teknoloji kullanımını etkilemektedir
- H2c: Bölüm, medya ve teknoloji kullanımını etkilemektedir
- H2d: Sınıf, medya ve teknoloji kullanımını etkilemektedir
- H3: Kültürlerarası duyarlılığı ile medya ve teknoloji kullanımını arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Verilerin Analizi:

Fark testleri yapılmadan önce verilerin normal dağılım gösterip göstermediği basıklık ve çarpıklık katsayılarına bakılarak karar verilmiştir. George, D., & Mallery, M. (2010), çarpıklık ve basıklık değerlerinin +2,0 ve -2.0 değerleri arasında olduğu durumlarda dağılımın normal dağılım olarak gerçekleştiğini kabul etmektedir. Çalışmada kültürel duyarlılık için basıklık değeri (-.940) ve çarpıklık değeri olarak (-,014); Medya kullanım için basıklık değeri (1,546) ve çarpıklık değeri, (,109) olarak bulunmuştur.

Tablo 1. Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeğinin Güvenirlik Analizi

Güvenirlik Analizi	
Cronbach's Alpha	Madde sayısı
0,860	23

Ölçeğin iç tutarlılığı Cronbach Alfa katsayısı ile değerlendirilmiştir. Tüm maddeler birlikte analiz edildiğinde ölçeğin genel Cronbach Alfa değeri $\alpha = 0.860$ olarak bulunmuştur ve bu değer çok iyi düzeyde iç tutarlılığa işaret etmektedir (Nunnally & Bernstein, 1994).

Tablo 2. Medya ve Teknoloji Kullanım ve Tutum Ölçeğinin Güvenirlik Analizi

Güvenirlik Analizi	
Cronbach's Alpha	Madde sayısı
0,914	44

Ölçeğin iç tutarlılığı Cronbach Alfa katsayısı ile değerlendirilmiştir. Tüm maddeler birlikte analiz edildiğinde ölçeğin genel Cronbach Alfa değeri $\alpha = 0.914$ olarak bulunmuştur ve bu değer mükemmel düzeyde iç tutarlılığa işaret etmektedir (Nunnally & Bernstein, 1994).

Bulgular

Öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılık düzeyleri ve medya ve teknoloji kullanım düzeylerine ilişkin elde edilen veriler aşağıda özetlenmiştir.

Demografik Bilgiler

		Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Cinsiyet	Kadın	283	65,5	65,5
	Erkek	149	34,5	100
	Toplam	432	100	
Yaş	19 ve altı	42	9,7	9,7
	20-22	302	69,9	79,6
	23-25	55	12,7	92,4
	26 ve üstü	33	7,6	100
	Toplam	432	100	
Sınıf	1	59	13,7	13,7
	2	125	28,9	42,6
	3	111	25,7	68,3
	4	137	31,7	100
	Toplam	432	100	
Bölümler	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	67	15,5	15,5
	Sınıf Öğretmenliği	90	20,8	36,3
	İngilizce Öğretmenliği	30	6,9	43,3
	Okul Öncesi Öğretmenliği	76	17,6	60,9
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	30	6,9	67,8
	Matematik Öğretmenliği	58	13,4	81,3
	Türkçe Öğretmenliği	38	8,8	90
	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	43	10	100
	Toplam	432	100	

Tabloya göre, katılımcıların %65,5'i (283 kişi) kadın, %34,5 (149 kişi) erkektir. Katılımcıların %69,9 (302 kişi), 20-22 yaş aralığında, %7,6 (33 kişi) 26 ve üstü yaş aralığındadır. En fazla katılımın (%31,7 ve 137 kişi) dördüncü sınıflardan oluşurken, en az katılım (%13,7 ve 59

kişi) birinci sınıflardan oluşmaktadır. Tabloya göre en fazla katılım (%20,8 ve 90 kişi) Sınıf öğretmenliği bölümünden, en az katılım (%6,9 ve 30 kişi) ise İngilizce öğretmenliği bölümündendir.

Tablo 4. Seçilen Değişkenlere Göre Öğretmen Adaylarının Kültürlerarası Duyarlılık Düzeyleri

Değişkenler	B	Std. Hata	Beta	t	p
(Sabit)	2,955	0,096	-	30,914	<.001
Cinsiyet	0,409	0,047	0,388	8,724	<.001
Yaş	-0,051	0,035	-0,072	-1,45	.148
Sınıf Düzeyi	0,083	0,024	0,172	3,374	.001
Bölüm	0,01	0,009	0,048	1,095	.274

Yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları, bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir ($F(4,427)=27.323$, $p<.001$). Bağımsız değişkenler birlikte bağımlı değişkendeki varyansın %20,4'ünü açıklamaktadır ($R^2=0.204$). Bu sonuç, incelenen değişkenlerin bağımlı değişken üzerinde orta düzeyde bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Tabloya göre cinsiyet kültürlerarası duyarlılık üzerinde en güçlü etkiye sahip değişkendir ($\beta = 0.388$, $p < .001$). Ayrıca sınıf değişkeni de anlamlı bir yordayıcıdır ($\beta = 0.172$, $p = .001$). Buna karşın yaş ve bölüm değişkenlerine ilişkin anlamlı bulgulara ulaşılamamıştır ($p > .05$).

Tablo 5. Seçilen Değişkenlere Göre Öğretmen Adaylarının Medya ve Teknoloji Kullanım Düzeyleri

Değişkenler	B	Std. Hata	Beta	t	p
(Sabit)	3,214	0,094		34,249	0
Cinsiyet (1=Kadın, 2=Erkek)	0,05	0,046	0,054	1,096	0,274
Yaş	0,084	0,035	0,133	2,408	0,016
Sınıf Düzeyi	-0,025	0,024	-0,058	-1,021	0,308
Bölüm	-0,001	0,009	-0,007	-0,138	0,89

Yapılan regresyon analizi sonucunda kurulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($F(4,427)=1.79$, $p>.05$). Bağımsız değişkenler bağımlı değişkendeki varyansın yalnızca %1,7'sini açıklamaktadır ($R^2=0.017$).

Tabloya göre yaş değişkeninin anlamlı bir yordayıcı olduğu ($B=0.084$, $p=0.016$), buna karşın cinsiyet, sınıf düzeyi ve bölüm değişkenlerinin anlamlı bir etkisi olmadığı görülmektedir ($p < .05$).

Tablo 6. Öğretmen Adaylarının Kültürlerarası Duyarlılık ve Medya ve Teknoloji Kullanım Düzeylerinin Birbirlerini Yordama Durumları

	Kültürlerarası Duyarlılık	Medya ve Teknoloji Kullanımı
Pearson Correlation	1	-0,018
Sig. (2-tailed)		0,712
N	432	432
Pearson Correlation	-0,018	1
Sig. (2-tailed)	0,712	
N	432	432

Yapılan korelasyon analizi sonucunda Kültürlerarası Duyarlılık ile Medya ve Teknoloji Kullanımı değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir ($r = -0.018$, $p > .05$). Bu bulgu, iki değişkenin birbirinden bağımsız olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla Kültürlerarası Duyarlılık düzeyindeki artış ya da azalışlar, Medya ve Teknoloji Kullanımı üzerinde anlamlı bir değişime yol açmamaktadır.

Tabloya göre cinsiyet kültürlerarası duyarlılık üzerinde en güçlü etkiye sahip değişkendir ($\beta = 0.388$, $p < .001$). Bu bulgu, X grubunun Y grubuna kıyasla daha yüksek puanlar aldığını göstermektedir. Ayrıca sınıf değişkeni de anlamlı bir yordayıcıdır ($\beta = 0.172$, $p = .001$). Buna karşın yaş ve bölüm değişkenlerinin modele anlamlı bir katkı sağlamadığı görülmektedir ($p > .05$).

Tartışma

Bu araştırmada öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılık düzeyleri ile medya ve teknoloji kullanım düzeyleri incelenmiş; cinsiyet, yaş, bölüm ve sınıf düzeyi değişkenlerinin her iki değişken üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir. Ayrıca kültürlerarası duyarlılık ile medya ve teknoloji kullanım düzeyleri arasındaki ilişki de analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, konuya ilişkin literatürle hem örtüşen hem de ayrışan noktalar sunmaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre, öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılık düzeyleri cinsiyet ve sınıf düzeyi açısından anlamlı farklılık göstermektedir. Kadın öğrencilerin duyarlılık puanlarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olması, kültürlerarası duyarlılığın duyuşsal bileşenleri (empati, hoşgörü, duyarlılık ve önyargıların azaltılması) ile kadınların daha ilişkisel ve empatik iletişim tarzı arasında bağlantı kurulabileceğini düşündürmektedir. Benzer sonuçlar Chen ve Starosta'nın (2000) geliştirdiği kültürlerarası duyarlılık ölçeğini uygulayan çeşitli çalışmalarda da ortaya konmuştur (Demir ve Üstün, 2017; Bölükbaşı, 2020). Dolayısıyla kadın öğrencilerin kültürel farklılıklara yönelik daha açık bir yaklaşım sergiledikleri, öğretmenlik mesleğinde gerekli olan kapsayıcı iletişim becerilerine sahip olma konusunda avantajlı olabilecekleri söylenebilir.

Sınıf düzeyi değişkenine ilişkin bulgular, üst sınıf öğrencilerinin daha yüksek duyarlılık düzeyine sahip olduklarını göstermektedir. Bu sonuç, öğretmen adaylarının eğitim süreçleri boyunca edindikleri bilgi, uygulama ve deneyimlerin kültürel farklılıklara yönelik farkındalıklarını artırdığını ortaya koymaktadır. Yıldırım ve Çağlayan (2015) da benzer biçimde, eğitim sürecinde edinilen deneyimlerin ve sosyal etkileşimlerin kültürlerarası duyarlılık gelişiminde belirleyici olduğunu vurgulamaktadır. Buna karşın yaş ve bölüm değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık gözlenmemesi, öğretmen adaylarının benzer yaş aralıklarında bulunmaları ve fakültelerde verilen programların kültürlerarası boyutu sınırlı biçimde ele alınmasıyla açıklanabilir.

Medya ve teknoloji kullanım düzeylerine ilişkin bulgular, yalnızca yaş değişkeninin anlamlı bir farklılık yarattığını göstermiştir. Daha ileri yaş grubundaki öğrencilerin teknoloji ve medyayı daha yoğun kullanmaları, genç yetişkinlerin akademik, sosyal ve gündelik ihtiyaçlarını karşılamada dijital araçlara daha fazla başvurduklarını düşündürmektedir. Ancak cinsiyet, bölüm ve sınıf düzeyi açısından anlamlı bir farklılığın olmaması, günümüzde dijital araçların tüm öğrenciler için benzer düzeyde erişilebilir ve vazgeçilmez olduğunu göstermektedir. Bu durum, Prensky'nin (2001) "dijital yerliler" kavram-sallaştırmasıyla da örtüşmektedir; zira günümüz üniversite öğrencileri dijital teknolojileri günlük yaşamlarının ayrılmaz bir parçası olarak görmektedirler.

Araştırmanın en dikkat çekici bulgusu, kültürlerarası duyarlılık ile medya ve teknoloji kullanım düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmamasıdır. Bu sonuç, literatürde medya ve teknoloji kullanımının kültürlerarası iletişim becerilerini geliştirebileceğini öne süren bazı çalışmalardan (Bekiroğlu ve Balcı, 2014; Akyıl ve Yıldırım, 2020) ayrışmaktadır. Bulgular, öğrencilerin dijital araçları ağırlıklı olarak eğlence, sosyal iletişim ve bilgiye erişim amacıyla kullandıklarını; kültürlerarası etkileşimleri artırma konusunda bilinçli bir yönelim göstermediklerini düşündürmektedir. Ayrıca kültürlerarası duyarlılığın gelişiminin yalnızca dijital ortamlardaki etkileşimlere

değil, bireyin kişisel özelliklerine, sosyal çevresine ve yüz yüze deneyimlerine de bağlı olduğu dikkate alınmalıdır. Dolayısıyla bu araştırma, teknolojinin kültürlerarası duyarlılığa katkısının otomatik olmadığını; bu katkının ancak pedagojik olarak yönlendirilmiş, içerik temelli ve bilinçli kullanım yoluyla gerçekleştirilebileceğini ortaya koymaktadır.

Sonuç ve Öneriler

Araştırma sonuçlarına göre, öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılık düzeyleri, cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre farklılaşmaktadır. Kadın öğrenciler ile üst sınıf öğrencileri, daha yüksek duyarlılık düzeyine sahiptir. Medya ve teknoloji kullanım düzeyleri, yalnızca yaş değişkenine göre farklılaşmaktadır; diğer değişkenler (cinsiyet, bölüm, sınıf) üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır. Kültürlerarası duyarlılık ile medya ve teknoloji kullanım düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

Bu sonuçlar, öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılıklarının gelişiminde demografik özelliklerin ve eğitim süreçlerinin etkili olduğunu; ancak medya ve teknoloji kullanımının bu süreçte doğrudan belirleyici olmadığını göstermektedir. Bununla birlikte, medya ve teknolojinin kültürlerarası etkileşimi artıracak biçimde pedagojik amaçlarla kullanılması halinde bu ilişki farklı yönde gelişebilir.

Eğitim fakültelerinde kültürlerarası iletişim, çokkültürlü eğitim ve hoşgörü temalı derslerin içeriklerinin güçlendirilmesi, öğrencilerin duyarlılıklarını artıracaktır. Öğretmen adaylarının dijital araçları farklı kültürlerle etkileşim kurma, kültürel içerik üretme ve paylaşma amacıyla kullanmaları teşvik edilmelidir. Eğitim programlarında dijital medya okuryazarlığına kültürlerarası bir boyut kazandırılması, öğrencilerin teknoloji kullanımlarını bilinçli ve duyarlılık odaklı hale getirebilir. Gelecek araştırmalarda, medya ve teknoloji kullanımının niteliğine ve deneyimlerine odaklanması, daha derinlemesine sonuçlar sağlayacaktır. Nitel araştırmalarla, öğrencilerin medya kullanım pratikleri ve kültürlerarası deneyimleri arasındaki ilişki daha ayrıntılı biçimde incelenebilir. Son olarak farklı fakülte ve üniversite-

telerde yapılacak karşılaştırmalı çalışmalar, bulguların genellenebilirliğini artıracaktır.

Extended Abstract

This study was conducted to examine the levels of intercultural sensitivity and media-technology usage attitudes among pre-service teachers and to reveal the relationship between these two variables. Globalization, the rapid development of communication technologies, and the increase in interactions with individuals from different cultural backgrounds have made intercultural sensitivity a critical skill, particularly for pre-service teachers. Possessing intercultural sensitivity enables teacher candidates to become more responsive to diversity in the classroom, to establish healthier communication with students from different cultural backgrounds, and to support a democratic approach to education. In this context, media and technology are assumed to facilitate access to different cultures and to contribute to this process. However, the extent to which media and technology usage is related to intercultural sensitivity remains underexplored in the Turkish context.

The study was carried out using quantitative research methods within the framework of the descriptive survey model. The sample consisted of a total of 913 pre-service teachers studying in various departments of a faculty of education. Two measurement instruments were used in the data collection process: the Intercultural Sensitivity Scale developed by Chen and Starosta (2000) and the Media and Technology Usage and Attitudes Scale developed by Rosen et al. (2013) and adapted into Turkish. The collected data were analyzed through the SPSS program, using descriptive statistics, independent samples t-tests, ANOVA, and Pearson correlation analyses.

The findings revealed that intercultural sensitivity levels differed significantly with respect to gender and grade level. Female students were found to have higher intercultural sensitivity compared to male students. This result is consistent with the relevant literature (Demir & Üstün, 2017; Bölükbaşı, 2020), which emphasizes that women tend to show more advanced tendencies in affective do-

mains such as empathy, tolerance, and openness to differences. Additionally, students in higher grades demonstrated higher levels of intercultural sensitivity, suggesting that the educational process contributes positively to cultural awareness through both theoretical and practical courses. On the other hand, no significant differences were observed in terms of age and department variables. This may be due to the relatively narrow age range of the participants and the similarities in the curricular content across different departments.

With regard to media and technology usage, the findings indicated that significant differences were observed only in relation to age. Older students were found to have higher levels of media and technology usage. This result reflects the reality that young adults increasingly rely on digital technologies for educational purposes, communication, and access to information. However, no significant differences were detected based on gender, department, or grade level. This outcome may be explained by the fact that digital technologies have become widely accessible and commonly used by university students, regardless of background.

One of the most striking findings of the study was the lack of a significant relationship between intercultural sensitivity and media-technology usage. This finding contradicts some studies in the literature (Bekiroğlu & Balcı, 2014; Akyıl & Yıldırım, 2020), which argue that media and technology can enhance intercultural communication skills. The results of the present study suggest that students mainly use media and technology for entertainment, social interaction, or daily needs, rather than deliberately engaging in intercultural interaction or developing intercultural awareness. The development of intercultural sensitivity cannot be explained solely by digital environments; it is also closely related to individual characteristics, social context, face-to-face interactions, and structured educational experiences.

In conclusion, the study demonstrates that gender and the educational process are influential factors in the development of intercultural sensitivity among pre-service teachers, whereas media and technology usage

is primarily associated with age and does not directly predict intercultural sensitivity. Nevertheless, it can be argued that if digital media and technologies are used pedagogically to foster intercultural engagement—such as encouraging students to access intercultural content, interact with peers from diverse cultural backgrounds, or create projects that involve cultural Exchange—the relationship between these variables could develop in a different and more meaningful direction.

Based on the results, several recommendations can be made. Faculties of education should increase the number of courses that explicitly address intercultural communication, multicultural education, and tolerance, enabling pre-service teachers to enhance their awareness of cultural diversity. Furthermore, students should be guided to use digital media and technology tools in ways that promote intercultural interaction, such as producing and sharing intercultural content. Future studies should focus on the quality and purpose of media usage, particularly investigating how social media platforms can be used for intercultural communication. In addition, adopting qualitative research methods would allow for a deeper exploration of students' experiences, perceptions, and practices concerning the role of digital technologies in intercultural learning.

In this regard, the present study provides valuable insights into the professional development of pre-service teachers and offers important implications for shaping educational policies within the framework of cultural diversity

Kaynakça

Akçay, A. (2022, August). Medya ve teknoloji kullanımı ve tutumu ile öz-yönetimli öğrenme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. In 2nd international conference on educational technology and online learning-icetol 2022 (p. 221-227).

Aksoy, H., & Korkmaz, Ö. (2022). Sınıf öğretmenlerinin teknolojik formasyon düzeyleri ile medya ve teknoloji tutumları. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 93-114.

Akyıl, L., & Yıldırım, O. (2020). Kültürlerarası duyarlılık, etnikmerkezcilik ve sosyal medya kullanımı etkileşimi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 384-395.

- Ayten, B. K., & Köse, İ. (2020). Sınıf öğretmenlerinin yabancı uyruklu öğrencilere yönelik tutumları ile kültürlerarası duyarlılık düzeyleri arasındaki ilişki. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 7(14), 56-78.
- Bekiroğlu, O., & Balci, Ş. (2014). Kültürlerarası iletişim duyarlılığının izlerini aramak: "İletişim fakültesi öğrencileri örneğinde bir araştırma". *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 1(35), 429-459.
- Bennett, M. J. (1993). Towards ethnorelativism: A developmental model of intercultural sensitivity. In R. M. Paige (Ed.), *Education for the intercultural experience* (pp. 21-71). Intercultural Press.
- Bölükbaşı, A. (2020). Öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılıklarının empatik eğilim, öznel iyi oluş ve sosyo-demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 44-62
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Bulduk, S., Usta, E., & Dincer, Y. (2017). Kültürlerarası duyarlılık ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi: Bir sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu örneği. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 73-77.
- Chen, G. M., & Starosta, W. J. (1996). Intercultural communication competence: A synthesis. *Communication Yearbook*, 19, 353-383
- Chen, G. M., & Starosta, W. J. (2000). The development and validation of the intercultural sensitivity scale.
- Cohen, L., Manion, L. ve Morrison, K. (2000). *Research methods in education*. London New York: Routledge Falmer.
- Creighton, T. B. (2018). Digital natives, digital immigrants, digital learners: An international empirical integrative review of the literature. *Education Leadership Review*, 19(1), 132-140.
- Dai, X. ve Chen, G. (2014). *Intercultural communication competence: Conceptualization and its development in cultural contexts and interactions*. Cambridge Scholars Publishing.
- Doytcheva, M. (2016). *Çokkültürlülük* (T. Akıncılar-Onmuş, Çev.) İstanbul: İletişim Yayınları.
- Demir, S., & Üstün, E. (2017). Öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılık ve etnik merkezlik düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 182-204.
- George, D., & Mallery, M. (2010). *SPSS for windows step by step: A simple guide and reference, 17.0 update* (10a ed.) Boston: Pearson
- Hammer, M. R. (2009). The Intercultural Development Inventory: An approach for assessing and building intercultural competence. In M. A. Moodian (Ed.), *Contemporary leadership and intercultural competence* (pp. 203-218). SAGE.
- Junco, R. (2012). The relationship between frequency of facebook use, participation in facebook activities, and student engagement. *Computers & Education*, 58(1), 162-171.
- Kara, S. (2019). Görsel sanatlar öğretmen adaylarının teknolojik pedagojik içerik bilgisi öz yeterlikleri ile medya ve teknolojiye yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Master's thesis, Marmara Üniversitesi (Turkey)).
- Karasar, Niyazi (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık
- Kartarı, A. (2014). *Kültür, farklılık ve iletişim: Kültürlerarası iletişimin kavramsal dayanakları*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Martin, J. N. ve Nakayama, T. K. (2015). Reconsidering intercultural (communication) competence in the workplace: A dialectical approach. *Language and Intercultural Communication*, 15(1), 13-28.
- Nunnally, J. C., & Bernstein, I. H. (1994). *Psychometric theory* (3rd ed.). McGraw-Hill.
- Prensky, M. (2001). Digital natives, digital immigrants. *On the Horizon*, 9(5), 1-6.
- Öğüt, N., & Olkun, E. O. (2018). Üniversite öğrencilerinin kültürlerarası duyarlılık düzeyi: Selçuk Üniversitesi örneği. *Selçuk İletişim*, 11(2), 54-73.
- Öztürk, M. B., & Öksüz, Y. (2016). Öğretmen adaylarının çatışma eylem stilleri ile kültürlerarası duyarlılık düzeyleri arasındaki ilişki. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(4), 1-12.
- Sezer, G. O., & Kahraman, P. B. (2017). Sınıf ve okul öncesi öğretmen adaylarının çokkültürlü eğitime yönelik tutumları ile kültürlerarası duyarlılıkları arasındaki ilişki: Uludağ üniversitesi örneği. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 550-560.ð